

je tento nakladatelský počin velkým úspěchem, ale marketingově nepodchyceným, cenově však dostupným a rozhodně doporučeným titulem pro nejširší veřejnost i pro samotné odborníky. Poznámkový aparát, který je již právoplatným a nepostradatelným součinitelem podobných publikací, zde však chybí, náhradou budiž chápány detailní popisky redakčně zdařile zasazené k danému tématu každé kapitoly. Rejstříkovou část nahrazuje slovník etnografických pojmů a vysvětlivky téměř již neznámých historismů (z pohledu laické veřejnosti a zejména mladší generace), jež napomáhají dočíst publikaci podle jednotlivých kapitol. Svou roli sehrál i samotný statut vydavatele encyklopedií a souborných kompendií, tedy děl spíše podtrhujících a sumarizujících dobu – epochu – a plně se ztotožňující s autory, autoritami etnografie.

Meritem aktivní autorské i manželské dvojice a známé „vizitky“

Staňková–Baran / Baran–Staňková jsou empirické a terénní výzkumy, doba „ručního“ vyhledávání a „analogového“ znovuobjevování, jako i výstavní popularizace lidového umění. Svůj význam má i „jen“ výběrová bibliografie a seznam muzejních souborů, respektive nositelů ochranných práv sbírkových předmětů. Kniha je doplněna českým a německým resumé, které se tak vědomě hlásí ke středoevropskému/česko-německému prostoru, jenž spoluvytvářel antropogeograficky, ale i úzce jazykově nejen lidovou kulturu českých zemí.

Na závěr zbývá ještě pogratulovat za ty všechny nádherné „Poklady“, které prof. Ludvík Baran a jubilantka Jitka Staňková přinesli jak české/československé etnografii a vizuální kultuře, tak i všem, kteří chápou naše tradice za stále motivující a živé. *Mnoga ljeta živijo!*

Marcela Suchomelová (EÚ AV ČR, v. v. i.)

Libor Dušek, Krkonošští rodáci vzpomínají 1–2. Dramatické příběhy z válečných i poválečných let. Vydavatelství VÍKEND 2017 a 2018, 191 a 191 s.–

Celkem třiatdvacet lidských osudů, obsažených ve vzpomínkách pamětníků, zahrnují dva svazky vydané Liborem Duškem, etnologem Krkonošského muzea Správy KR-NAP ve Vrchlabí. Muži i ženy jsou tu zastoupeni téměř rovným dílem a společný mají nejen původ v regi-

onu Krkonoš, ale též dětství prožité ve dvacátých a třicátých letech 20. století, a tím i prožívání obdobných historických přemetů, jimž byl tento region vystaven v jejich dospívání a dospělosti. V publikovaných svazcích zatím převažují pamětníci z kulturně svérázné východní části

Krkonoš, ale jsou zde i pamětníci ze západních Krkonoš a z podhůří. Osoby hlásící se k české i německé národnosti s různou politickou orientací, z různého sociálního prostředí, zemědělci, boudaři, cukráři i pekaři, někdejší sokolové i odchovanci Hitlerjugend, z rodin starousedlických i přistěhovalých, osoby trvale zde pobývajících, osoby ztratitvší zdejší domovy dobrovolně i z donucení, konečně osoby navracející se alespoň občas do krajiny svého dětství a mládí... Různé úhly pohledu a rozdílná, často až protichůdná hodnocení prožitých událostí, jsou podle mne hlavní předností Duškovy knihy. Svým výzkumem, konaným od roku 2010, shromažďuje autor střípky do mozaiky, která nikdy nemůže být v celistvosti uzavřena, ale v níž každý kamínek má svou rovnocennou hodnotu a ozvláštňuje fakta moderních dějin.

Výzkumy mezi krkonošskými pamětníky koná autor podle svých vlastních slov metodou řízených rozhovorů. Kladenými otázkami usměrňuje lidskou paměť tam, kde lze hledat obecnější společná témata krkonošského regionu. Vypytává se na konkrétní epistémé a události, především na rodinné zázemí a způsob obživy, školní docházku, dopad událostí 2. světové války na rodinu i společenský život obcí, poválečné vysídlení a osudy vysídlenců, zábořiny opuštěných usedlostí a dopad tzv. kolektivizace na přistěhovalce. Rozsah předválečného osídlení se v Krkonoších nikdy neobnovil

do původního stavu, ale na rozdíl od jiných příhraničních oblastí tu pouze jediná ves zcela zanikla (Sklenářovice – Glassendorf). Získané výpovědi Libor Dušek zaznamenával pomocí nahrávací techniky, poté přepsal do textové podoby a redakčně zpracoval. Každý, kdo podobný výzkum konal mezi staršími osobami (Duškovi informátoři jsou osmdesátníci i devadesátníci), si dovede představit, jak obtížné bývá udržet rozpovídaného pamětníka v předem určených kolejkách daného tématu. Předpokládám, že toto je hlavní důvod autorovy následné práce s texty: srovnatelnost. V celé šíři výpovědi bezpochyby zůstanou zachovány v muzejním archivu.

Při redakci textů, kterou sám autor označuje jako literární „učesání“, nespolehl na věrohodnost uváděných údajů, ověřoval je pomocí historické literatury, dobového tisku i archivních pramenů, ale text nezatížil s ohledem na čtenáře poznámkovým aparátem. S výslednými texty autor opakovaně navštívil informátory k dopracování a pro svolení k publikaci. Pro čtenáře přidal i vysvětlivky v závorkách tam, kde to považoval za potřebné. Každou z výpovědí uvedl autor dvěma glosami, z nichž jedna se váže přímo k osobě informátora, druhá k jeho rodině a prostředí. Výsledná redakce tak vychází z metody a technik orální historie, ale silným podílem autorské práce připomíná spíše tzv. lidské dokumenty. Autorovým záměrem bylo zachovat

výpovědi tak, aby zůstala zachycena jejich „vnitřní soudržnost, formální i obsahová jedinečnost a interpretační autentičnost“. V tomto směru nesporně obstál na výbornou. Spor-

nou zůstává jeho práce s podkrkonošským dialektem, z něhož podržel jen ojedinělé hovorové výrazy. Kniha doplňuje uvážlivě vybraný a dobře popsany fotomateriál.

Lydia Petrářová (EÚ AV ČR, v. v. i.)